

Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár
Kecskemét, Piaristák tere 8. 6001 Pf.: 127.
Tel.: 76/500-550 • Fax: 76/500-570
E-mail: kjmk@kjmk.hu

Szakmai beszámoló

az NKA Ismeretterjesztés és Környezetkultúra Kollégiuma által támogatott

Könyvtári találkozások 2021–2022

Bács-Kiskun megyei ismeretterjesztő programok megvalósításáról

Pályázati azonosító: 201108/02567

Ebben a pályázati ciklusban (2021. szeptember és 2022. április közötti időszakban) a Katona József Könyvtár diák- és felnőtt olvasóinak, látogatóinak ismeretbővítő **előadásokat, rendhagyó órát** szerveztünk. A többéves hagyományra visszatekintő „*Nem középiskolás fokon...*” ismeretterjesztő olvasásnépszerűsítő sorozatunk keretében hét programot valósítottunk meg Kecskeméten, a Katona József Könyvtárban. A programokon a részvétel mindenki számára nyitott és ingyenes volt.

Dacára a 2020 óta fel-fellángoló járványhelyezettel, 2 előadást más helyszínen, rendhagyó óra keretében tartottunk meg, segítve ezzel a középiskolás diákok tananyagban való elmélyedését. Bár valamennyi programunkat „élő közönség” előtt valósítottuk meg, a korábban kialakult jó gyakorlatot követve ezekről rendre felvételt is készítettünk, amiket később YouTube-csatornánkon osztottunk meg követőinkkel.

A programsorozat időrendi áttekintése

Dátum	Programok	Célközönség	Létszám
2021. szept. 14.	Shakespeare irodalmi szerzővé válása és szerzőségének elvitatása Előadó: Prof. Dr. Müller Péter színház- és drámatörténész, egyetemi tanár	Felnőtt közönség	25 online 83
2021. okt. 12.	A bethleni konszolidáció Magyarországon (1921-1931) Előadó: Dr. Ujváry Gábor főiskolai tanár, a Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár intézetvezetője, a Horthy-kori kutatócsoport vezetője	Felnőtt közönség	12 online 122
2021. nov. 18	Környezettudatosság – fenntarthatóság – társadalom Előadó: Dr. Kovács András Donát geográfus, szociológus, a Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont tudományos főmunkatársa	Felnőtt közönség	18 online 30
2021. dec. 10.	Elmaradt és megvalósult világvégék – a földtörténet nagy kihalási eseményei Előadó: Dr. Gasparik Mihály főmuzeológus, a Magyar Természettudományi Múzeum Őslénytani és Földtani Tár Gerinces Gyűjtemény kurátora	Felnőtt közönség	10 online 65
2021. dec. 14.	Elmaradt és megvalósult világvégék - a földtörténet nagy kihalási eseményei Előadó: Dr. Gasparik Mihály főmuzeológus, a Magyar Természettudományi Múzeum Őslénytani és Földtani Tár Gerinces Gyűjtemény kurátora <u>rendhagyó óra</u>	Középiskolás közönség	30
2022. jan. 13.	A francia forradalom és hatásai Előadó: Dr. Hahner Péter történész, a Rubicon Intézet főigazgatója	Felnőtt közönség	38
2022. febr. 12.	Orbán György kórusművészete Előadó: Dr. Kiss Katalin karvezető, ny. egyetemi docens; Közreműködött: Ars Nova Énekegyüttes	Középiskolás és felnőtt közönség	91 online 103
2022. márc. 5.	Az iszlám és a kereszténység Előadó: Németh Pál református lelkész, iszlámkutató	Felnőtt közönség	51
2022. ápr. 6.	Bácskai értékeink Előadó: Dr. Fábíán Borbála történész <u>rendhagyó óra</u>	Középiskolás és felnőtt közönség	58

<u>Összes</u>	<u>9 előadás</u>		<u>333</u>
	<u>5 online elérhető előadás</u>	<u>Honlapon</u>	<u>403</u>

Az élő előadásokat megtekintették átlagosan 37-en. A videókra kattintottak átlagosan 80-an.

Programjaink tartalmi leírása

Shakespeare irodalmi szerzővé válása és szerzőségének elvitatása

Előadó: Prof. Dr. Müller Péter színház- és drámatörténész, egyetemi tanár

A színház- és drámatörténész szakember prezentációját az Erzsébet-kori színház megalakulásának történetével kezdte, amely időben a drámákat maguk a színészek írták, a drámaíró mesterség, mint fogalom nem létezett, viszont a darabok úgynevezett „kalózkidásai” már akkoriban sem voltak ismeretlenek. A jelenlévők végigkövethették, hogy vált 15 év leforgása alatt William Shakespeare nevét elhallgató, mecénást kereső színészből széles körben elismert irodalmi szerzővé, és milyen dramaturgiai sajátosságokat teremtett meg színi előadásaiban és drámáiban, amik egyedivé, naggyá tették. Az előadás többek között érintette a kézirat szövegeibe történő későbbi szerkesztői beavatkozásokat, valamint behatóbban ismertette az angol drámaíró szerzőségének elvitatását és azokat a személyeket, akiknek William Shakespeare munkásságát tulajdonítani vélték az évszázadok során.

A bethleni konszolidáció Magyarországon (1921-1931)

Előadó: Dr. Ujváry Gábor főiskolai tanár, a Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár intézetvezetője, a Horthy-kori kutatócsoport vezetője

Vendégünk olyan államférfiként mutatta be gróf Bethlen Istvánt, mint egy mindig „középet kereső politikust”, aki nézeteihez egész politikai pályája során hű tudott maradni. Bethlent már gimnáziumi éveitől is később vállalt szerepeire készítették elő, így nem volt meglepő, hogy hamar becsatlakozott a politikai életbe, és végül 1921-ben miniszterelnökké nevezték ki. Klebersberg Kuno egyik beszédében úgy fogalmazott, hogy Bethlen egy országcsont irányítását vette át, amit irányítása alatt mégis képes volt felemelni.

Dr. Ujváry Gábor a bethleni miniszterelnökséget Romsics Ignác négyes felosztása alapján taglalta, hosszan elidőzve a politikai konszolidációnál, de ugyanúgy érintette a gazdasági, kultúrpolitikai, külpolitikai és a pénzügyi konszolidációt is. Bethlen tízéves országfői

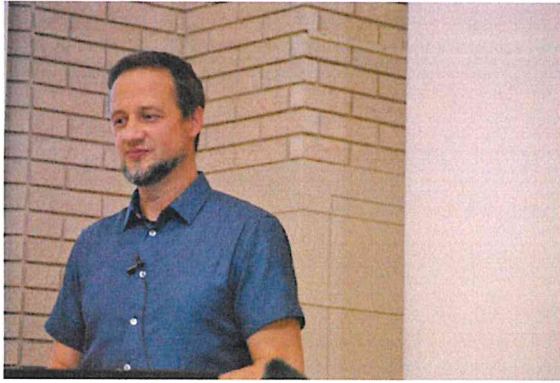
szerepének mondhatni a gazdasági világválság vetett véget, melyet követően ő ugyanúgy a politikai élet aktív részese és szerepvállalója maradt. A Magyar Lovag Érdemkereszttel kitüntetett levéltáros és történész előadását azzal zárta, hogy idővel e történelmi személyiségről kialakult emlékezetpolitikai kép is megváltozott, és akinek munkásságát a rendszerváltást követően már mind a bal- és mind a jobboldali politikusok elismerik.

Környezettudatosság – fenntarthatóság – társadalom

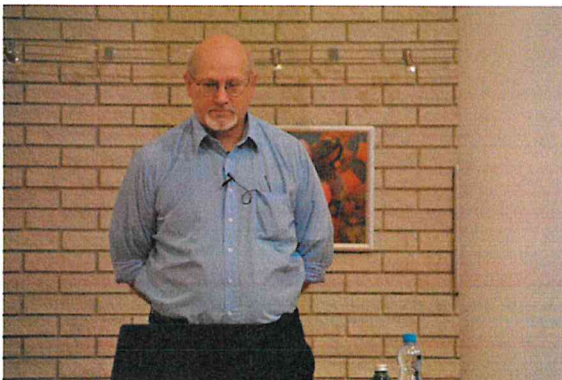
Előadó: Dr. Kovács András Donát geográfus, szociológus, a Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont tudományos főmunkatársa

Előadónk saját szemével látta a ciánszennyezéssel sújtott Tiszát, illetve egy óceánjáró hajón dolgozva személyesen is volt alkalma megtapasztalni az élelmiszerpazarlás elképesztő méreteit. Hangsúlyozta, hogy a negatív folyamatok mérséklése, megállítása régóta egy szinte mindenre kiterjedő paradigmaváltást sürget. Ennek jelei már évtizedek óta tetten érhetők: már a XX. század eleji tudósok is cikkeztek a túlfogyasztásról, környezetvédelmi mozgalmaink egyre szélsőségesebbé válnak, és a téma időközben már a popkultúrába is bekerült. Mindezek ellenére azonban továbbra is paradox a változás, mert hiába a sok erőfeszítés, a halmozódó problémák jelentette kockázatot ez idáig nem sikerült csökkenteni. A negatív jövőképet festő tények felvázolása és a valóságról készült, néhol sokkoló erejű fotókkal való szembesítés mellett Dr. Kovács András Donát igyekezett bizakodásra okot adó kezdeményezésekkel zárni előadását. Hiszen települési szinteken számos jó megmozdulás és követendő környezetvédő példa akad, és sokszor már a várostervezés folyamatában is megfigyelhetők az emberek környezettudatos elvek melletti elköteleződése.

Elmaradt és megvalósult világvégék – a földtörténet nagy kihalási eseményei
Előadó: Dr. Gasparik Mihály főmuzeológus, a Magyar Természettudományi Múzeum Őslénytani és Földtani Tár Gerinces Gyűjtemény kurátora

A 2021-es év utolsó sorozatbéli vendégeként egy olyan előadó érkezett a megyei könyvtárba, akire a 9-10 éves korában olvasott, őslényekről szóló könyv olyannyira nagy hatással volt, hogy végül a hobbjaja, vagyis az őslénytani lett a munkája is egyben. A Magyar Természettudományi Múzeum főmuzeológusa, Dr. Gasparik Mihály az öt nagy kihalási eseményt mutatta be részletekbe menően érdeklődő közönségének, melyek közül csak egy lehetséges földön kívüli ok a filmekben gyakran szerepeltetett meteoritbecsapódás. Mindemellett olyan földi okok is befolyásolták a bolygó klímájának átalakulását, mint a kontinensek és óceánok helyzete miatt változó tengeráramlatok és szélrendszerek, a vulkanizmus vagy éppen a faji túlszaporodás. E folyamatok jelentős szerepet játszottak a fauna átformálódásában, így például a korábban a Kárpát-medencében élő ormányos ősrorszarvú, a masztodon, a kardfogú tigris, a barlangi medve és a sztyeppi bölény is eltűnt földünk színéről. Dr. Gasparik Mihály hangsúlyozta, bár valóban voltak olyan fajok, melyek az emberi tevékenységnek köszönhetően, például a túlvadászat következtében, haltak ki (lásd őstulok), többségükről azonban az mondható el, hogy az éghajlatváltozás miatt szűntek meg élni és létezni.

A francia forradalom és hatásai

Előadó: Dr. Hahner Péter történész, a Rubicon Intézet főigazgatója

Meghívtunk kedvenc témájáról, fő kutatási területéről, a nagy francia forradalomról tartott közönségének izgalmas, humorral fűszerezett, valamint festményekkel és filmrészletekkel színesett előadást. Dr. Hahner Péter először a jelentős történelmi esemény megnevezését, a forradalom szó használatának okát magyarázta a jelenlévőknek, mellyel a rossz érzésekkel társított polgárháború kifejezést helyettesítették. Részleteiben is taglalta a felkelések és a terror kirobbanásának okait, az egymást követő alkotmányok által ígérteteket és az olykor azzal szembenálló valóságot, illetve Bonaparte Napóleon színre lépését és szerepét. Az egész XVIII. századi Európára hatással lévő események, a kutatók legóvatosabb becslései szerint is, legalább 2-300 ezer áldozatot követeltek, akik többsége alacsonyabb sorból származott.

Orbán György kórusművészete

Előadó: Dr. Kiss Katalin karvezető, ny. egyetemi docens; közreműködött: Ars Nova Énekegyüttes

Orbán György kórusműveinek szöveg-zene viszonyait helyezte a középpontba Dr. Kiss Katalin ny. egyetemi docens február 12-én, szombaton délután a Katona József Könyvtárban tartott előadásában. A karvezető ismertette az idén 75. születésnapját ünneplő komponista életútjának főbb állomásait, majd válogatva mutatta be több kórusművét a szöveg felől közelítve. Egy vers megzenésítésekor kifejezetten fontos a ritmus és a prozódia. Előfordul, hogy a zenei ív miatt Orbán a szöveghez is hozzányúl, adott esetben kiegészíti azt. A program során a zeneszerzőhöz ezer szállal kötődő Ars Nova Énekegyüttes kápráztatta el énekével a közönséget. Előadásukban elhangzott az angol nyelvű, song formában írt *Fancy*, az *O Mistress mine*, a Farkas Ferenc műve által ihletett *Come away*, valamint a latin *Alma redemptoris mater* himnusz feldolgozása. A nagyszámú közönség - amellett, hogy természetesen az előadók iránti szeretetet és tiszteletet tükrözi, - igazolja, hogy igenis van igény és érdeklődés a kortárs zeneszerzők és műveik iránt.

Az iszlám és a kereszténység

Előadó: Németh Pál református lelkész, iszlámkutató

Németh Pál református lelkész, iszlámkutató két világvallásról szóló előadásában az iszlámot félreértelmező narratívákat igyekezett lebontani. Mindezek eredője, hogy sokan már a vallás jelentését is rosszul fordítják, mely annak lényegét ragadja meg, vagyis a teljes lelki hódolatot Isten előtt. Bár az iszlám és a kereszténység is hisz az eleve elrendelésben, míg utóbbi ez alatt kizárólag az üdvösséget érti, addig egy muszlim ember a kárhozatra ítéltetés ellenére is tovább magasztalja az Urat.

Vendégünk hangsúlyozta, vallási okokból az iszlám soha nem támad és üldöztet más felekezethez tartozókat, mert ha ez igaz lenne, Szíriából már teljesen kiszorították volna a keresztényeket. Mindezek okát politikai és háborús körülményekre vezette vissza, az iszlám radikalizálódását pedig az európaiak, most már több száz éves múltra visszatekintő, a muszlimok belső ügyeibe való beavatkozási kísérletével magyarázta. Előadását azzal zárta, hogy a többségében kereszténységet követő Európa egyre inkább elvallástalanodik, ezért az iszlám vallásnak mind nagyobb lehetősége lesz teret hódítani a mi kontinensünkön is.

Bácskai értékeink (rendhagyó óra)
Előadó: Dr. Fábíán Borbála történész

A Vörösmarty Mihály Városi Könyvtár Bácsalmás rendezvénytermében összeseregltő diákok a hajdani nagy Magyarország Duna-Tisza közének déli részén, a Bácskában található természeti és kulturális örökség kincseivel ismerkedhettek meg. Dr. Fábíán Borbála történész tolmácsolásában hallhattak többek között a Palicsi-tóról, a Telecskai-dombokról, a Doroszlói Szentkútról, valamint az itt egymás mellett békésen élő nemzetiségekről, a bunyevácokról és a sokácokról. Ezen a területen fellelhetők a magyar történelem emlékei is: a régi térképeken szerepelnek a rejtélyes római sáncok, kevés középkori alföldi várunk egyike, a bácsai vár, valamint Bácsott egy XIII. századi templom is fennmaradt a ferencesek (kapisztránusok) gondozásában. Bár Szabadkát ma jószerével a piaca miatt ismerik, holott a város nemzetközileg elismert szecessziós épületei miatt, a várost pedig Kosztolányi Dezső és Csáth Géza írói munkássága tette csak igazán ismertté.

A rendhagyó óra végén a diákok lelkesen érdeklődtek az előadó kutatásai iránt, valamint az előadás témájához kapcsolódóan is volt néhány kérdésük. A középiskolásokkal tartó tanárok az előadást követően jelezték, nagyon örültek a lehetőségnek, és szívesen vennék, ha vendégük más témában is mesélne később a diákoknak.

PR tevékenység

Az előadásokról tájékoztató jelent meg a kecskeméti Kínálóban, a Szuperinfóban, Kecskemét Megyei Jogú Város és a Bácsstudástár honlapon, a könyvtár Facebook-oldalán, a Petőfi Népében és más online portálokon, valamint a Gong Rádióban is beszámoltak róla. Nyomatott meghívó-plakátot kaptak a város kulturális intézményei, iskolái, kollégiumai, könyvesboltjai, illetőleg az előadások témájában dokumentumokat kölcsönzőket külön e-mail üzenetben értesítettük.

Együttműködő partnerünk volt: Lóra Könyvesbolt Kecskemét

Összegzésként

A programokkal magas színvonalú, többéves hagyománnyal rendelkező ismeretterjesztő rendezvényeket és rendhagyó középiskolai órákat, olvasásnépszerűsítési tartalmakat valósítottunk meg.

Minden előadáshoz mini kiállítást rendeztünk a könyvtár aulájában, valamint a Lóra Könyvesbolt Kecskeméttel együttműködésben több, az esemény témájához kapcsolódó könyvvásárt is lebonyolítottunk, középpontban meghívott előadóink kötetivel. Valamennyi előadásról felvétel készült, melyeket az archiválás mellett online videós formában is elérhetővé tettünk a könyvtár YouTube-csatornáján.

Az előadásokhoz értékelő, véleménykérő kérdőívet készítettünk, melyet a résztvevők önkéntes alapon, anonim töltöttek ki. A felmérés eredményét minden előadásorozat után összesítjük, mely fontos szempont a következő sorozat tematikájának kialakításakor. Kérdőíves felméréseink és a szóbeli visszajelzések alapján úgy gondoljuk, sikerült más

megközelítésben, új tartalommal kiegészíteni az iskolai tananyagot, hasznos időtöltést nyújtani a középiskolásoknak és a felnőtt közönségnek egyaránt.

Az általunk megvalósított programoknak az önkéntes tanulást segítő funkciója is volt: a résztvevők új tudáshoz jutottak, megismerték az intézményünk nyújtotta lehetőségeket, valamint a könyvtár, mint közösségi tér révén az itt töltött időben a társas kapcsolataik is fejlődtek. A tevékenységek megvalósítása közösségfejlesztő hatással jár, erősítik a Katona József Könyvtár és Kecskemét intézményeinek, szervezeteinek együttműködését.

Követve az előző, pandémiával terhes év jó gyakorlatát, előadásainkat, meghívott vendégeink beleegyezésével, rendre rögzítettük, melyet később YouTube-csatornánkon tettünk korlátlan ideig elérhetővé. Így, ha a diákok és a tanárok nem is tudnak jelen lenni az előadás idejékor, ezeket később középiskolai, főiskolai és egyetemi felkészüléseik során fel tudják majd használni.

A pályázati beszámoló elérhető: <http://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolok/> és a <http://www.bacstudastar.hu/palyazatok> oldalakon.

Kelt, Kecskemét, 2022. április 22.

Bujdosóné Dr. Dani Erzsébet
megyei könyvtárigazgató
habilitált egyetemi docens

